

ШЕВЧУК Т.С.,

ВОЛЯ Ж.В.

здобувачі освітнього ступеня «бакалавр»

Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ

**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО
ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ
ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОГО
ПАРТНЕРСТВА В УКРАИНЕ
TRENDS IN PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN UKRAINE**

Анотація. Досліджено теоретичні аспекти формування державно-приватного партнерства. Виявлені проблеми та окреслені напрями практичної реалізації державно-приватного партнерства в контексті забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів.

Ключові слова: держава, регіон, партнерство, розвиток, економіка, інфраструктура.

Аннотация. Исследованы теоретические аспекты формирования государственно-частного партнерства. Выявленные проблемы и намечены направления практической реализации государственно-частного партнерства.

Ключевые слова: государство, регион, партнерство, развитие, экономика, инфраструктура.

Summary. The theoretical aspects of public-private partnerships. Identified problems and outlined areas of practical implementation of public-private partnerships.

Key words: state, region, partnership development, economics, infrastructure.

В період становлення ринкової економіки, країна особливо потребує створення ефективної інноваційної інфраструктури, удосконалення державного регулювання й економічного стимулювання суб'єктів господарювання. Проте, стійке покращення економічної кон'юнктури неможливе без підвищення норми вкладень в основний капітал та нематеріальні активи, а також використання державно-приватного партнерства як раціональної форми залучення приватного капіталу для реалізації державної політики в галузі інновацій.

Тому питання вдосконалення механізму державно-приватного партнерства набуває особливої уваги в умовах обмежених бюджетних можливостей та фінансової нестабільності в сучасній економіці. Партнерство держави та бізнесу може стати ключовим чинником і двигуном економічного реформування в Україні. Необхідно відмітити, що вирішенням проблем у формуванні механізмів державно-приватного партнерства в Україні займалися відомі науковці такі як: Ю.С. Вдовенко, І.М. Сараєва, М.Ю. Авксентьев, Н.О. Полянська, Г.Ф. Боднар та інші. Незважаючи на багаторічні вивчення проблем забезпечення ефективного партнерства держави та бізнесу, нажаль не одержуються чіткі конструктивні відповіді, що відповідно спонукає до подальших науково-практичних досліджень.

У сучасних умовах функціонування економіки України розвиток державно-приватного партнерства набуває актуального значення як інструмент антикризового управління. Серед існуючого різноманіття досвідів, рекомендацій, порад щодо впровадження механізмів державно-приватного партнерства є доцільним розглянути використання його потенціалів в пошуках відповідей на виклики сьогодення в якості дієвого інструмента антикризових заходів, гуманізації наслідків кризи, формування бази після кризового зростання.

Практична реалізація державної регіональної політики безпосередньо залежить від інтенсивності процесів пошуку та залучення

внутрішніх ресурсів розвитку на регіональному і місцевому рівнях. З-поміж апробованих у світі механізмів активізації економічного зростання на регіональному і місцевому рівнях, здатних сформувати мультиплікативний ефект, провідного значення для України набуває державно-приватне партнерство.

Державно-приватне партнерство (далі – ДПП) являє собою рівноправне та взаємовигідне співробітництво між державою, територіальними громадами (в особі відповідних органів державної влади чи місцевого самоврядування) та приватними інвесторами у межах реалізації проектів, спрямованих на вирішення важливих для території соціально-економічних проблем [3].

Світовий досвід державно-приватного партнерства свідчить про його високу ефективність та результативність. Особливістю сьогодення є широке використання ДПП у сферах традиційної державної відповідальності — об'єктах загального користування (громадський транспорт, комунальна інфраструктура, соціальна інфраструктура, об'єкти культури, історичні пам'ятки тощо) і суспільних послугах (ремонт, реконструкція та утримання об'єктів загального користування, прибирання території, житлово-комунальне господарство, освіта, охорона здоров'я тощо). Підготовка проектів державно-приватного партнерства відбувається на таких засадах: держава визначає, які саме суспільні послуги й інфраструктура є для неї необхідними, а приватні інвестори формують відповідні пропозиції, що мають максимально відповідати вимогам держави. На конкурсі визначається приватний партнер, який забезпечить найкращі умови для здійснення ДПП; подальше співробітництво останнього з державою визначається на договірних засадах. Далі розпочинається фаза реалізації проекту [2, с. 32]. Основні переваги ДПП для України та приватного бізнесу наведені в таблиці 1.

Переваги ДПП для України та приватного бізнесу [4]

Для держави:	Для приватного сектора:
1. Економія фінансових ресурсів держави.	1. Доступ до раніше закритих сфер економіки.
2. Оптимізація розподілу ризиків.	2. Залучення бюджетних коштів до проекту.
3. Підвищення ефективності інфраструктури.	3. Розширення можливостей отримання пільгових кредитів під державні гарантії від міжнародних та вітчизняних фінансових установ.
4. Стимулювання підприємницького мислення.	4. Підвищення статусу проекту через участь у проєктів державного партнера.
5. Збереження та створення робочих місць.	5. Оптимізація розподілів ризиків проєкту.
6. Активізація інвестиційної діяльності.	6. Позитивний імідж у суспільстві.

За даними центральних та місцевих органів виконавчої влади в Україні станом на 1 січня 2016 року на засадах державно-приватного партнерства реалізується 177 проєктів (укладено 146 договорів концесії, 31 договір про спільну діяльність). Зазначені проєкти реалізуються в наступних сферах господарської діяльності: оброблення відходів (112 проєктів, що становить 63,2% від загальної кількості); збір, очищення та розподілення води (30 проєктів, що становить 16,8% від загальної кількості); будівництво та/або експлуатація автострад, доріг, залізниць, злітно-посадкових смуг на аеродромах, мостів, шляхових естакад, тунелів і метрополітенів, морських і річкових портів та їх інфраструктури (16 проєктів, що становить 9,0% від загальної кількості); виробництво, транспортування і постачання тепла (6 проєктів, що становить 3,3% від загальної кількості); виробництво, розподілення та постачання електричної енергії (5 проєктів, що становить 2,8% від загальної кількості); управління нерухомістю (2 проєкти, що становить 1,1% від загальної кількості); пошук, розвідка родовищ корисних копалин та їх видобування (1 проєкт, що становить 0,6% від загальної кількості); туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт (1 проєкт, що становить 0,6% від загальної кількості); інші (4 проєкти, що становить 2,6% від загальної кількості) [1].

Слід зазначити, що значна частина проектів реалізується на території Полтавської (113), Миколаївської (15) та Одеської (14) областей. В основному, це проекти у сферах надання житлово-комунальних послуг, таких як збір, очищення та розподілення води та послуг зі збору/вивозу і утилізації побутових відходів [4, с. 46].

В Україні доцільним буде зосередження ДПП в аграрному секторі, адже на сьогодні фактично лише сільське господарство є тією галуззю в Україні, яка демонструє розвиток під час складної економічної ситуації в країні й тотального зубожіння населення. У Стратегії розвитку аграрного сектору економіки України на період до 2020 р., що була затверджена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.10.2013 №806-р зазначено, що напрямом регуляторної політики в аграрному секторі визначено формування ефективної регуляторної системи на засадах державно-приватного партнерства, впровадження ризик-орієнтованого підходу при здійсненні державного контролю та пріоритетне фінансування інноваційно-інвестиційних проектів на засадах державно-приватного партнерства.

Таким чином, застосування державно-приватного партнерства як механізму реалізації нової регіональної політики дозволить: залучити нові ресурси для проведення модернізації у регіонах України; знизити навантаження на видаткову частину державного та регіональних бюджетів; залучити до реалізації інвестиційних проектів фінансові ресурси, що до цього перебували «у тіні»; перерозподілити ризики та посилити відповідальність сторін ДПП за реалізацію інвестиційних проектів на місцевому, регіональному рівнях тощо [4;5].

Залишаючись достатньо новим явищем, державно-приватне партнерство в Україні повинно стати інституціональним інструментом оновлення спільного виробництва на підставі об'єднання активів держави з інвестиційними, управлінськими та іншими ресурсами приватного сектору. Технічно відстала та зношена інфраструктура (автомобільні та залізничні

дороги, морські та аеропорти, системи централізованого тепло-, водопостачання та відведення) потребує значних фінансових вкладень та застосування новітніх технологій, які держава в умовах фінансово-економічної кризи самотійно не здатна забезпечити своєчасно і в повному обсязі. Отже, основною мотивацією держави щодо реалізації проектів на умовах державно-приватного партнерства є обмеження бюджетних ресурсів, а також відсутність достатнього досвіду держави у ефективному управлінні об'єктами громадської інфраструктури в ринкових умовах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс] - <http://www.me.gov.ua/>
2. Грищенко С. Підготовка та реалізація проектів публічно-приватного партнерства : практ. посіб. для органів місцевої влади та бізнесу / С. Грищенко. – К. : ФОП Москаленко О. М., 2011. – С. 32.
3. Державно-приватне партнерство як фактор економічного зростання та проблеми його розвитку в Україні [Електронний ресурс] / Партнерство. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://www.nbu.gov.ua/_old_jrn/Soc_Gum/Ekonomist/2011_3/16.pdf.
4. Застосування механізмів державно-приватного партнерства у бюджетному регулюванні регіонального розвитку / О. В. Тофанюк, І. Г. Чалий // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі. - 2011. - № 4. - С. 41–53. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/eupmg>
5. Мироненко М. Ю. Необхідність державного регулювання економічного розвитку у сучасних умовах / М. Ю. Мироненко // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Львів. регіон. ін-ту держ. упр. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2012. – Вип. 32. – С. 433–440.